

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

♦ Να δώσετε το περιεχόμενο του παρακάτω όρου:

Ροπαλοφόροι

♦ Ποιες ήταν οι συνέπειες της κρίσης του 1932 στις πολιτικές εξελίξεις της περιόδου στην Ελλάδα και την Ευρώπη;

♦ Να αιτιολογήσετε τη σημασία του εξωτερικού εμπορίου για την Ελλάδα, μέχρι το 1913, παρά το παθητικό ισοζύγιο πληρωμών.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχίσετε τα γεγονότα της στήλης Α΄ με τις χρονολογίες στη στήλη Β΄:

Α΄	Β΄
1. Συνθήκη Λονδίνου	Α. 1875
2. Αρχή της δεδηλωμένης	Β. 1908
3. Κατοχύρωση συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι	Γ. 1918
4. Κατάλυση αρμοστείας Α. Ζαΐμη	Δ. 1913
5. Ίδρυση Γ.Σ.Ε.Ε.	Ε. 1893
6. Διανομή εθνικών κτημάτων	ΣΤ. 1870-1871
7. Οργανικός Νόμος	Ζ. 1925
8. Έναρξη Α΄ Παγκοσμίου πολέμου	Η. 1900
9. Πτώχευση	Θ. 1864
10. Κατασκευή φράγματος Μαραθώνα από Ούλεν	Ι. 1914

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποια πολιτική ακολούθησε ο Ελ. Βενιζέλος ως πρωθυπουργός της Ελλάδας στο Κρητικό Ζήτημα κατά το 1911 μέχρι και την έναρξη των Βαλκανικών πολέμων;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στην ίδρυση της Επιτροπής Αποκατάστασης Προσφύγων (Ε.Α.Π.), το σκοπό της (**Μονάδες 5**) και στα μέσα που της διατέθηκαν από την τότε ελληνική κυβέρνηση για την επίτευξη του σκοπού της. (**Μονάδες 10**)

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στο δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας και στη σημασία του και να αποτιμήσετε τη σημασία της θέσπισης του συντάγματος του 1844 στην εξέλιξη του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

[...] Το Σύνταγμα του 1844 ελάχιστους ουσιαστικούς περιορισμούς επέβαλε στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος. Πράγματι, ενώ στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ο περιορισμός της ψήφου σ' εκείνους που είχαν περιουσία ή ασκούσαν κάποιο ανεξάρτητο επιτήδευμα αποσκοπούσε στον αποκλεισμό των «επικίνδυνων» μαζών των εργατών και των εξαρτημένων χωρικών από την πρόσβαση στα πολιτικά δικαιώματα, στην Ελλάδα [...] όπου ολόκληρος σχεδόν ο ανδρικός πληθυσμός εμφανιζόταν σαν «ανεξάρτητος» είχε συνεπώς το δικαίωμα να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους. Εάν λοιπόν οι εκλογικοί περιορισμοί προάσπιζαν στην Ευρώπη τη μονοπώληση της πολιτικής δύναμης από τους αστούς και τους γαιοκτήμονες, η ιδιότυπη ταξική σύνθεση της Ελλάδας δεν επέτρεπε τη δόμηση μιας τέτοιας «περιορισμένης» κοινοβουλευτικής δημοκρατίας [...] Έτσι, ανεξάρτητα από το πραγματικό περιεχόμενο της λαϊκής εξουσίας, είναι γεγονός ότι από το 1864 -και σε μεγάλο βαθμό από το 1844- το δικαίωμα της ψήφου αποτελούσε τον κυριότερο μόνιμο μηχανισμό συμμετοχής στην πολιτική ζωή και τον θεμελιακό παράγοντα νομιμοποίησης της πολιτικής εξουσίας.

Γ. Δ. Κοντογιώργης (επιμ.), *Κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα*, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1977, σελ. 83

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Στη βαθμιαία ενίσχυση του ρόλου του κοινοβουλίου και στο συνακόλουθο περιορισμό των υπερτροφικών εξουσιών του μονάρχη συνετέλεσε και η καθιέρωση με νόμο της σχεδόν καθολικής και άμεσης ψηφοφορίας (όλοι σχεδόν οι Έλληνες πάνω από 25 ετών είχαν δικαίωμα ψήφου) [...] Η καθολική ψηφοφορία προώθησε σταδιακά την πολιτική χειραφέτηση των λαϊκών στρωμάτων και, όπως όλοι οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής ιδεολογίας.

Γ. Αναστασιάδης, *Κοινοβούλιο και Μοναρχία στην Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη 1995, σελ. 20-21

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε τις συνέπειες της ιδιόμορφης νομισματικής ισορροπίας μετά τις εκλογές του 1920 καθώς και τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων προς την Ελλάδα μετά την επάνοδο του Κωνσταντίνου στο Θρόνο.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Μέσα στη γενικότερη σύγχυση που επικράτησε την 1^η Νοεμβρίου (1920) το εκλογικό αποτέλεσμα απέβη αρνητικό για το κόμμα των Φιλελευθέρων [...] Μετά την επισημοποίηση των εκλογικών αποτελεσμάτων την εξουσία επωμίστηκε αντιβενιζελική κυβέρνηση με πρωθυπουργό το Δημήτριο Ράλλη, ο οποίος χωρίς χρονοτριβή, με διάγγελμα ανήγγειλε τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για τις 22 Νοεμβρίου 1920 προετοιμάζοντας την παλινόρθωση του έκπτωτου [...] Δύο μέρες πριν τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος οι πρεσβευτές των Μεγάλων Δυτικών Δυνάμεων επέδιδαν στον πρωθυπουργό Ράλλη την ακόλουθη ανακοίνωση: «Αι κυβερνήσεις της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας απέδειξαν σταθερώς το ενδιαφέρον των προς τον ελληνικόν λαόν και ηυνόησαν την πραγματοποίησιν των προαιωνίων πόθων του. Εντεύθεν, κατά μείζονα λόγον, ησθάνθησαν θλιβεράν έκπληξιν εκ των εν Ελλάδι επελθόντων γεγονότων.

Δεν επιθυμούσι να αναμιχθώσι εις τας εσωτερικάς υποθέσεις της Ελλάδος, αλλ' είναι υποχρεωμένοι να δηλώσωσι δημοσία ότι η επί του θρόνου της Ελλάδος επαναφορά Βασιλέως του οποίου η ανειλικρινής στάσις και συμπεριφορά έναντι των Συμμάχων κατά την διάρκειαν του πολέμου επήγαγεν αιταίς μεγάλας δυσχερείας και ζημίας, δεν δύναται επομένως ή να θεωρηθή παρ' αυτών ως προσεπικύρωσις παρά της Ελλάδος των εχθρικών του πράξεων. Το γεγονός τούτο ήθελε δημιουργήση νέαν δυσμενή κατάστασιν εν ταις σχέσεσιν μεταξύ Ελλάδος και Συμμάχων και, εντεύθεν, αι τρεις κυβερνήσεις δηλοΐουσιν

ότι επιφυλάσσουν εαυταίς τελείαν ελευθερίαν ενεργείας εν τω κανονισμώ της ούτω προκυψάσης καταστάσεως».

Π. Πετρίδης, *Σύγχρονη Ελληνική Πολιτική Ιστορία, 1917-1940*, τόμος 3^{ος} : *Από την αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας στο δικτατορικό καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου*, εκδ. Γκοβόστη, Αθήνα 2000, σελ. 51-58

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Μετά την επιστροφή του βασιλιά Κων/νου [...] δημιουργήθηκαν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία. Οι πιέσεις αυτές, καθώς και οι άλλες οικονομικές δυσχέρειες, μετά το 1920, υπονόμισαν τη δραχμή που γνώρισε συνεχή υποτίμηση από το 1921 έως το 1926 [...] Από το 1921 έως το 1925 η δραχμή έχασε 12,5 φορές την αξία της και μέσα σε αυτά τα χρόνια οι φόροι διπλασιάστηκαν.

Θ. Βερέμης-Γ. Κολιόπουλος, *Ελλάς, Η σύγχρονη συνέχεια, Από το 1821 μέχρι σήμερα*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2006, σελ. 437/442.

Καλή επιτυχία!!!

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

◇ Ροπαλοφόροι: σελ. 212-213 «Η Κρητική Βουλή, που ενεργούσε κατά τις εντολές του αρμοστειακού περιβάλλοντος, αφού δεν υπήρχε αντιπολίτευση μετά την επανάσταση του Θερίσου, ... «ροπαλοφόρους».

◇ σελ. 54 «Οι πιο σημαντικές επιπτώσεις των οικονομικών εξελίξεων, μετά το Κράχ του 1929, βρίσκονταν ... δικτατορίας»

◇ σελ. 17-18 «Όταν εξετάζουμε ... δημοσίων εσόδων»

ΘΕΜΑ Α2

1Δ

2Α

3Θ

4Β

5Γ

6ΣΤ

7Η

8Ι

9Ε

10Ζ

ΘΕΜΑ Β1

Σελ. 219 «Ο Βενιζέλος ... Οκτωβρίου 1912»

ΘΕΜΑ Β2

Σελ. 153 «Η ελληνική ... Αντιλήψεως».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Γ1

Στο σύνταγμα του 1844 κατοχυρωνόταν, με ελάχιστους περιορισμούς, το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας για τον ανδρικό πληθυσμό, ρύθμιση που αποτέλεσε παγκόσμια πρωτοπορία, *αν αναλογιστεί κανείς ότι, σύμφωνα με το α΄ κείμενο, στην Ευρώπη ίσχυε περιορισμός της ψήφου αποσκοπώντας στον αποκλεισμό των «επικίνδυνων» μαζών,*

εργατών και εξαρτημένων χωρικών από τα πολιτικά πράγματα. Έτσι, η άσκηση της εξουσίας αποτελούσε προνομιακό χώρο των εύπορων αστών και των μεγαλογαιοκτημόνων, που φρόντιζαν για τη διασφάλιση και προστασία των συμφερόντων τους. Αντίθετα, στην Ελλάδα ολόκληρος σχεδόν ο ελληνικός ανδρικός πληθυσμός πάνω από 25 ετών, εμφανιζόταν ως ανεξάρτητος και μπορούσε να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό ότι οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής κοινωνίας δεν βοηθούσαν στην εδραίωση μιας περιορισμένης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας σαν και αυτή που ίσχυε σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και ουσιαστικά με τη θέσπιση του εκλογικού δικαιώματος (δημιουργήθηκαν νέοι όροι για την πολιτική και κομματική δράση, καθώς ανοίχτηκε ευρύ πεδίο για τη συμμετοχή πολιτών και κομμάτων στο δημόσιο βίο μέσα από τον περιορισμό των βασιλικών αρμοδιοτήτων και τη βαθμιαία πολιτική χειραφέτηση των λαϊκών στρωμάτων, όπως υπογραμμίζεται στο β' κείμενο ενώ διευκολύνθηκε η διεκδίκηση συμφερόντων. Για πρώτη φορά οι Έλληνες, μετά το 1844, πολίτες συμμετείχαν ουσιαστικά στην πολιτική ζωή (ανεξάρτητα από το πραγματικό περιεχόμενο της λαϊκής εξουσίας), ενέκριναν με την ψήφο τους την εκάστοτε πολιτική εξουσία και διαμόρφωναν μια δημοκρατική ιδεολογία. Ίσως οι φιλελεύθερες πολιτικές διαδικασίες και η λειτουργία κομμάτων να ήταν προϊόν μιας μικρής πολιτικής ηγετικής ομάδας, να μην ανταποκρίνονταν στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και να αναπτύχθηκαν κατά μίμηση δυτικών προτύπων, τα οποία στην εφαρμογή τους παραμορφώθηκαν λόγω του μικρού βαθμού ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας. Όμως, ανεξάρτητα από τις επιδράσεις δυτικών προτύπων, ο κοινοβουλευτισμός στην Ελλάδα ρίζωσε και ακολούθησε τους δικούς του δρόμους, για να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες, τα προβλήματα και τα αιτήματα της ελληνικής κοινωνίας. Εξάλλου, για την πολιτική ενεργοποίηση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού και για τη σταδιακή συγκρότηση ενός κράτους δικαίου, δεν θα αρκούσε μια διαδικασία μίμησης. Τα κόμματα αποτελούσαν αναγκαιότητα της εποχής και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των ανθρώπων που τα συγκρότησαν. Πάντως, τα κόμματα αυτής της περιόδου δεν μπορούν να χαρακτηριστούν με σημερινούς όρους (αριστερά-δε-ξιά, προοδευτικά-συντηρητικά).

ΘΕΜΑ Δ1

Την 1^η Νοεμβρίου 1920 η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση του Βενιζέλου έχασε τις εκλογές και την εξουσία ανέλαβαν τα φιλοβασιλικά κόμματα με πρωθυπουργό το Δημήτριο Ράλλη, που έσπευσε να ανακοινώσει στον ελληνικό λαό την άμεση διεξαγωγή δημοψηφίσματος, στις 22 Νοεμβρίου, για την επάνοδο του έκπτωτου Κων/νου στον ελληνικό θρόνο. Σύμφωνα με το πρώτο κείμενο, δύο μέρες πριν από τη διενέργεια του δημοψηφίσματος οι πρεσβευτές της Αγγλίας, Γαλλίας και Ιταλίας επέδωσαν στον πρωθυπουργό διακοίνωση στην οποία υπογράμμιζαν την έκπληξη τους από την επιλογή της ελληνικής κυβέρνησης να επαναφέρει τον έκπτωτο μονάρχη, μολοντί είχαν συντελέσει θετικά στην υλοποίηση των εθνικών επιδιώξεων, αποδεικνύοντας έμπρακτα την αμέριστη πολιτική στήριξη τους προς τον ελληνικό λαό. Στη συνέχεια δήλωναν ρητά ότι στόχος αυτής της παρέμβασης τους δεν ήταν η ανάμειξη σε εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας αλλά η έκφραση της δυσaréσκειας

τους σε περίπτωση παλινόρθωσης του Κων/νου, του οποίου η στάση στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου ήταν επιζήμια για τα συμφέροντα τους. Συνεπώς, μια τέτοια πρωτοβουλία εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης θα μπορούσε να εκληφθεί μόνο ως επικύρωση της εχθρικής του στάσης προς τις Συμμαχικές Δυνάμεις. Καταληκτικά, τόνιζαν ότι η επαναφορά του Έλληνα Βασιλιά θα δημιουργούσε μια νέα δυσμενή κατάσταση στις μεταξύ τους σχέσεις και εμφαντικά διατύπωναν ότι πλέον θα ήταν ελεύθερες να αναθεωρήσουν την πολιτική τους αλλά και όποιες δεσμεύσεις είχαν αναλάβει απέναντι στην χώρα. Παρά την προειδοποίηση των Δυτικών Μεγάλων Δυνάμεων τα φιλοβασιλικά κόμματα έσπευσαν να επαναφέρουν τον ανεπιθύμητο στους Συμμάχους βασιλιά Κων/νο, οι οποίοι, σε αντίποινα, απέσυραν την κάλυψη του χαρτονομίσματος και έτσι, ένα μεγάλο μέρος της νομισματικής κυκλοφορίας βρέθηκε χωρίς αντίκρυσμα. Επιπλέον από το 1918 και μετά, ο κρατικός ισολογισμός έκλεινε με παθητικό, ενώ ταυτόχρονα η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο. Το β΄ κείμενο είναι ενδεικτικό του οικονομικού αδιεξόδου στο οποίο σταδιακά περιήλθε η ελληνική οικονομία: καλπάζων πληθωρισμός εξαιτίας της συνεχόμενης υποτίμησης της δραχμής από το 1921-1926- το εθνικό νόμισμα έχασε 12,5 φορές την αξία του από το 1921 έως το 1926 ενώ κατά την ίδια περίπου περίοδο η επαχθής φορολόγηση απομυζούσε τους Έλληνες πολίτες, καθώς οι φόροι είχαν διπλασιαστεί. Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με έναν απρόσμενο τρόπο. Λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία, η Κυβέρνηση προέβη σε ένα πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο, με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της.